De tot Fokkers van het Jaar 2020 uitgeroepen gebroeders Van der Steen hebben zich ruim twintig jaar intensief bezig gehouden met de fokkerij van springpaarden.

Fokker van het Jaar

Fokkerstitel kroon op het werk van Cor en Frans van der Steen

De aankondiging dat Cor en Frans van der Steen zijn uitgeroepen tot KWPN Fokkers van het Jaar in de springrichting, kwam voor hen als een aangename verrassing. De fokkers van toppaarden als GC Chopin's Bushi, Dinky Toy en John EM zijn heel doelbewust te werk gegaan en hebben daar nu een ultieme beloning voor gekregen. Inmiddels is de focus verlegd, maar diezelfde passie is nog steeds aanwezig.

Tekst: **JENNEKE SMIT** — Beeld: **DIRK CAREMANS**

In het Noord-Brabantse Esch runden Cor en Frans van der Steen jarenlang de Witven Stoeterij, waar Cors dochter Charlotte tegenwoordig de scepter zwaait en de springpaarden plaatsgemaakt hebben voor dressuurpaarden. De fokkerij-successen die ten grondslag liggen aan de prestigieuze verkiezing tot 'KWPN Fokkers van het Jaar 2020' zijn het resultaat van de doordachte visie én bevlogenheid van gebroeders Van der Steen.

Vroege start

Al op jonge leeftijd kwamen Cor en Frans in aanraking met paarden. Het bleek het begin van een leven waarin paarden en fokkerij een grote rol zouden gaan spelen. "We komen uit een gezin van dertien kinderen. Het was daarom wel handig dat we iets vonden waar we onszelf mee konden vermaken, dat vonden we aan de overkant van de straat. Daar zat een hengstenhouder met ponyhengsten", vertelt Frans van der Steen, die daar elk vrij uurtje te vinden was. "Het was alsof het onze eigen pony's

Een van de toppaarden uit deze fokkerij is Grand Prix- en wereldbekerwinnaar GC Chopin's Bushi (v.Contendro II), die de laatste jaren onder Denis Lynch successen boekt.

waren, ik was daar altijd te vinden. In de schoolvakanties ging ik bij kennissen van onze ouders logeren, daar was ik ook altijd met de paarden bezig. Die man kon álles met zijn paarden, het was een soort paardenfluisteraar en daar heb ik veel van opgestoken. Alles is trainbaar."

Allround

In de jaren daarna ontwikkelde Frans van der Steen zich op allerlei vlakken. Niet alleen als allround paardenman, maar ook in de atletiek waar hij onder meer als coach succesvol was. "Qua paarden heb ik spelenderwijs van alles geleerd. Ik heb zelf landelijk gereden en heb heel veel cursussen gedaan. Van hoefbekappen tot toiletteren, ik deed alles zelf. Ook vanuit mijn achtergrond vanuit de atletiek en turnsport heb ik interessante inzichten gekregen die we vervolgens ook weer bij de paarden konden toepassen. Zo hebben we bijvoorbeeld altijd alles gemeten. Hoe groot de oortjes waren, hoe de omvang van de pijpbeenderen zich ontwikkelde. Ze zeggen niet voor niets: meten is weten! De temperatuur en hartslag zouden naar mijn mening veel vaker gemeten moeten worden. Bijvoorbeeld, een paard dat van nature een hoge hartslag heeft is voor dressuur veel minder geschikt dan voor het springen. En als hier veulens werden geboren hield ik altijd de hartslag van de merrie in de gaten gehouden als indicator. Die gaat áltijd omhoog als de geboorte nadert. Er zou nog veel meer vanuit de humane sport kunnen worden overgenomen in de paardensport, door metingen is er echt winst te behalen", vertelt Frans.

Start van stoeterij

Nadat Cor in de jaren '70 samen met een paar vrienden tijdens een vakantie in Spanje een buitenrit heeft gemaakt, wordt bij thuiskomst door de broers besloten het rijden samen fanatieker op te pakken. "We besloten met de hele vriendengroep op paardrijles te gaan, en dat heeft later de basis gelegd voor de heroprichting van de plaatselijke rijvereniging. Die rijverenigingen en maneges zijn heel belangrijk geweest voor de ontwikkeling van ruiters. Daar deden we alles: viertal, achttal, springen en dressuur", blikt Cor terug. In 1975 kocht Cor een stuk grond, om daar stallen en weilanden aan te leggen. "Toen dat klaar was, heb ik mijn eerste fokmerries daar ook gestald. Daar konden we met de vrienden op paarden rijden en dat heeft in totaal bijna tien jaar geduurd", vult Frans aan. Het bleek de start van de gezamenlijke paardenpassie van de gebroeders Van der Steen. Frans als man van de praktijk, Cor als man van de cijfers. Hij werkte als accountant en dat bracht hem veel wijsheden. "Begin jaren '80 hebben Frans en ik besloten het serieuzer aan te pakken en zijn we op de huidige locatie terechtgekomen. Dat is de start van onze Witven Stoeterij. Daar is Frans altijd verantwoordelijk voor de paarden geweest, en ik voor het financiële gedeelte. Fokkerijkeuzes maakten we in overleg en we hebben altijd heel goed op één lijn gezeten."

Van hobby- naar springpaarden

In 1985 gingen de broers van start met hun Witven Stoeterij, waar de focus kwam te liggen op het fokken van uitstekende springpaarden. "Tot die tijd fokten we

Cor van der Steen:

"Je moet als fokker altijd de ambitie hebben om geen vermeerderaar te zijn."

puur voor de hobby. Het eerste fokdoel was om leuke paarden te fokken waar we zelf mee konden rijden op de rijvereniging. Frans en ik wilden het midden jaren ’80 graag serieuzer aanpakken. Op onze eerste locatie waren we beperkt in de mogelijkheden. Zo zijn we hier in Esch terechtgekomen. Om onze stal rendabel te maken, heb ik toen een aantal concrete doelstellingen opgesteld”, legt Cor uit.
“We wilden binnen tien jaar vier paarden fokken die tot de wereldtop zouden gaan behoren. Om dat te bereiken, hebben we een duidelijk plan van aanpak opgesteld en alles begon met de zoektocht en realisatie van een nieuwe locatie. De volgende stap was om op zoek te gaan naar heel goed fokmateriaal. Elke beslissing hebben we tegen het licht gehouden: zou ons grote doel hiermee wel of niet gediend zijn? We hebben echt onze eigen visie ontwikkeld en hebben vanaf het begin af aan ingezet op het fokken van springpaarden. Dat was, ver voorafgaand aan de specialisatie, geen vanzelfsprekendheid.”
Frans vult aan: “In al die jaren hebben we vaak onderaan gestaan op de keuringen, terwijl wij veel vertrouwen in onze paarden hadden. We hadden paarden met veel volbloedgenen, dat werd in die tijd niet altijd gewaardeerd. Ik ben zelf een atleet geweest en weet wat een lichaam nodig heeft om tot sportieve topprestaties te komen. Wij hebben altijd geprobeerd om atleten te fokken, geen ballerina’s. Een kort voorbeen is voor een springpaard functioneel, maar zeker in de tijd dat de specialisatie nog in de kinderschoenen stond, was dat uit den boze.”

Voorkeur voor volbloed

Een van de fokmerries waarmee de gebroeders spraakmakend succes boekten was de in 1985 aangeschafte Enfant de Normandie-dochter Zeggy. “Frans en ik hebben ons in alle bloedlijnen verdiept en hebben een voorkeur voor Engels volbloed ontwikkeld. De basis van onze merriestapel moest een klassieke merrie zijn, die afstamt van paarden die voor het werk geselecteerd zijn. De landbouwpaarden van vroeger konden het werk alleen volhouden als ze zowel qua gezondheid als werklust heel goed waren. Dat vormde voor ons de basis en om dat te moderniseren, wilden we graag volbloed inzetten. Zeggy was drachtig van Jasper, een zoon van de volbloed Courville, en van die hengst waren we echt gecharmeerd. Onder Hugo Simon sprong hij in de grote sport. Zeggy stamde zelf af van de halfbloedhengst Enfant de Normandie, voerde via haar moedersvader het bloed van de halfbloedhengst Duc de Normandie en kwam uit een klassieke stam. Dat paste ons precies, dus we kochten haar als drachtige merrie met een veulen van Jasper aan de voet. In die tijd verklaarden veel mensen ons voor gek vanwege onze voorkeur voor volbloed, vooral vanwege de karakters. ‘Als je met een volbloed dekt, dek je met stront’, zeiden ze dan. Gelukkig hebben wij ons nooit zoveel van anderen aangetrokken”, vertelt Cor met grote glimlach.

In de serre worden de plakboeken en magazines erbij gehaald om het verhaal van Frans en Cor van der Steen nog eens extra kracht bij te zetten.

Onder Candice King behoorde de Jasper-zoon John EM jarenlang tot de wereldtop en was daarmee een van de fokproducten van de Van der Steens waarmee de doelstellingen zijn behaald.

Jasper-fans

Het bleek een gouden zet, want het merrieveulen dat Zeggy aan de voet had, was de merrie Debby, waarmee Frans en Cor, in combinatie met Julio Mariner xx, onder meer het latere internationale springpaard Dinky Toy fokten. Het eerste Jasper-veulen dat bij de gebroeders het levenslicht zag, ontwikkelde zich tot de Grand Prix-hengst John EM. "John EM, oftewel Expert zoals wij hem hadden genoemd, hebben we op de hengstenkeuring verkocht aan Herman Seiger. Zoals vaak het geval was, hadden we weinig succes op de keuringen. Zo ook met John EM, die niet eens door mocht naar het vrijspringen. Herman zag gelijk zijn kwaliteit en was ook een echte Jasper-fan." John EM werd later opgeleid door Thomas Mühlbauer, tot op het hoogste niveau, en is groot geworden onder Candice King. De Jasper-zoon zorgde voor haar grote doorbraak, zo eindigden ze onder meer als vijfde in wereldbekerfinale van Gotenburg en schreven ze meerdere Grands Prix op hun naam. Na zijn sportcarrière heeft John EM onder de naam John Z de fokkerij gediend bij Stoeterij Zangersheide. John EM is een van de paarden waarmee de ambitieuze doelstelling van gebroeders Van der Steen behaald is.

Direct succes

John EM's volle zus Debby, die op jonge leeftijd zich blesseerde en daardoor alleen voor de fokkerij ingezet kon worden, leverde onder meer Dinky Toy. Deze zoon van Julio Mariner xx won het Nederlandse kampioenschap voor vierjarigen onder Dion van Groesen. Later was hij in de internationale sport succesvol tot op het hoogste niveau onder Michael Whitaker en Carolein Lankester. Opnieuw een fokproduct dat met zijn prestaties op Grand Prix-niveau aan zijn fokkers doelstelling heeft voldaan.
De gebroeders fokten uit Debby bovendien ook de Randel Z-zoon R.Marius, die met Bert Romp deel heeft genomen aan het WK voor jonge springpaarden. "Je moet als fokker altijd de ambitie hebben om geen vermeerderaar te zijn. Wij hebben altijd geprobeerd om elke generatie te verbeteren en daarbij hebben we veel achterom gekeken voor wat betreft de afstamming van de paarden. We hebben stad en land afgereisd voor interessante hengsten, maar hebben zelden gedekt met bekende hengsten", legt Cor uit.

De beste pasvorm

"Frans en ik hebben altijd geprobeerd te kiezen voor de hengst met de beste 'pasvorm', die écht de merrie zou kunnen verbeteren. Daarbij namen we altijd de afstamming van de hengst in meerdere generaties in ogenschouw. Het kon ons niet schelen of een hengst populair was. Zo hebben we uit Debby behalve Dinky Toy ook de merrie Kebby gefokt. Die merrie stamde af van Burggraaf en was naar onze mening zelf iets te zwaar. Daardoor grepen we terug op de volbloed Julio Mariner xx en uit de combinatie van Kebby met die hengst kwam de merrie Peggy: zij was qua type eigenlijk perfect. Met Maikel van der Vleuten heeft ze op 1.35m-niveau gesprongen en later is ze via Bert Romp nog bij Patrick van der Schans terechtgekomen. We dekten haar met de hengst Nairobi, eentje die zeker niet populair is geweest onder de fokkers, en daar kwam de merrie Ushi uit voort. Ushi vonden we weer wat aan de zware kant, dus kozen we voor Contendro II." Uit deze combinatie kwam de derde wereldtopper uit de fokkerij van gebroeders Van der Steen voort: GC Chopin's Bushi.

Bushi

De laatste twee jaar presteert GC Chopin's Bushi succesvol onder Denis Lynch, die met hem onder meer de wereldbekerwedstrijd in Leipzig won. Eerder zegevierde de Contendro II-zoon met Rodrigo Almeida in zowel de Grand Prix van CSI3* Le Touquet als CSIO3* Lissabon in 2019. "We hebben destijds bewust gekozen voor de hengst Contendro II, omdat die net wat meer souplesse had dan zijn bekende volle broer Contendro I. Via zijn vader Contender en grootvader Calypso II voert hij het bloed van de waardevolle Cor de la Bryère, een zoon van de volbloed Rantzau xx", vult Frans van der Steen aan. Al op jonge leeftijd overtuigde Bushi zijn fokkers van zijn kwaliteiten. Aangezien de voorkeur van Charlotte, de dochter van Cor, uitgaat naar dressuurpaarden, en de jeugd altijd de toekomst heeft, was Bushi het laatste springpaard van de gebroeders. Beslist niet de minste, dat bleek direct al. "Toen hij twee jaar oud was, stond hij als hengst in een aparte weide. Op een gegeven moment ontdekten we dat hij bij de andere paarden in de wei was terechtgekomen, iets waarvan wij dachten dat dat onmogelijk was. Gelukkig liet hij zich goed vangen en brachten we hem terug naar zijn eigen wei. En wat denk je? In één grote sprong liet hij ons zien hoe hij het voor elkaar had gekregen. Het was een ongelooflijke afstand. Hij sprong over een hek, gevolgd door een halve meter tot de sloot, een sloot van anderhalve meter breed, weer een halve meter gras en wederom een hek. Sodemieters, hij deed dat alles in één sprong. Toen wisten we dat dit een echt springpaard zou gaan worden", lacht Cor.

Frans van der Steen:

“We hebben altijd geprobeerd om echte atleten te fokken, geen ballerina’s.”

Juiste inschatting

Om hem optimaal de kans te geven, wilden Frans en Cor Bushi naar amazone Esther Manders brengen. “Dat is een amazone hier uit de buurt die met veel gevoel jonge paarden kan opleiden. Alleen zo ver kwam het niet, want kort daarna stond Gertjan Bekkers hier op de stoep, omdat hij had gehoord dat Bushi goed kon springen en hij had wel interesse om te kopen. We hebben toen maar besloten om dat te doen, daarom werd Bushi gecastreerd en is hij hier na verkoop nog een tijdje blijven staan. Uiteindelijk heeft Gertjan hem op ons advies toch naar Esther gebracht om aan te rijden. Dat bleek een goede zet, want Bushi was nog niet zo simpel en daar kon zij heel goed mee overweg.

Frans spendeerde altijd uren bij onze veulens in de stal en probeerde ze echt te ‘lezen’. Hij had direct al in de gaten dat Bushi een speciaal karakter heeft. Ik vertelde Esther dat Bushi overijverig was en waarschijnlijk pas tot zijn recht zou komen als hij naar meerdaagse concoursen kon gaan. Ze vertelde me later dat dat precies waarheid was. Op de eerste dag was hij dan nog wat te onstuimig, maar op de tweede en derde dag sprong hij fenomenaal.”
Door de verkoop aan Gertjan Bekkers kreeg Bushi het voorvoegsel GC Chopin, kort voor diens Grand Café Chopin in Vught. Later werd Esther Manders eerst deel- en later volledig eigenaar van GC Chopin’s Bushi. Totdat zij hem als zevenjarige verkocht.

De taakverdeling was helder. Frans was alle jaren verantwoordelijk voor de paarden op de stoeterij, broer Cor (foto) richtte zich op het plan van aanpak en financiële gedeelte.

Karakter

Mede door de intensieve inzet van Frans van der Steen kregen de gebroeders veel inzicht in de karakters van de paarden. “Mensen hebben het altijd over een ‘goed karakter’, maar dat is een containerbegrip. Het leervermogen van een paard is heel belangrijk. Ik zeg altijd zo: een paard moet de intelligentie hebben om te begrijpen wat we van hem willen, de wil om te leren, en de discipline om door te zetten ook als het even wat moeilijker wordt. Dat is bij mensen net zo. Frans heeft veel inzichten vanuit de atletiek meegenomen naar de paarden en het is heel interessant om eigenschappen precies te definiëren.”

Oeuvreprijs

Hoewel de springpaardenfokkerij nog steeds het vuurtje in de gebroeders aanwakkert, houden ze zich er nu niet meer actief mee bezig. De titel Fokker van het Jaar is dan ook een prachtige oeuvreprijs. “Het is heel mooi dat wij als relatief kleine fokkers dit hebben mogen behalen. We hebben ook echt veel, hartelijke reacties ontvangen, heel mooi om mee te maken. Cor en ik hebben ons jarenlang intensief op de fokkerij gericht en de stammen echt van onderen opgebouwd. Toch ben je als fokker ook voor een groot deel afhankelijk van de gelukfactor: vooral op gebied van gezondheid. Je kan ze nog zo goed fokken, als het qua gezondheid niet meezit, komt er niks van terecht. Daar ben je volledig van afhankelijk. Natuurlijk hebben we altijd geprobeerd om de paarden zo gezond mogelijk te fokken en op te fokken”, besluit Frans.

Dressuurtoekomst

Hoewel het verleden rijk is, is de toekomst op de Witven Stoeterij dat wat betreft Cor van der Steen ook zeker. “Mijn dochter Charlotte heeft hier nu de leiding en daardoor richten we ons nu volledig op de dressuursport en -fokkerij. Net als bij de springpaarden heb ik ambitieuze doelen gesteld. We denken nu een groter verschil te kunnen maken, omdat we nu het rijden dankzij Charlotte in eigen hand hebben. Hetzelfde doel dat we vroeger hadden met springpaarden, hebben we nu met dressuur. We hopen één of twee paarden voor de Olympische Spelen te fokken. Dus hopelijk was dit niet ons laatste interview in het KWPN Magazine!” •

Op de Witven Stoeterij is dankzij Cors dochter Charlotte het vizier nu op de dressuurpaarden gericht. Ook dit wordt met veel passie en ambities bedreven.